

Talousarviokehys ja suunnitteluohje vuodelle 2026

Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen yleinen taloudellinen tilanne on varovaisen positiivinen, mutta edelleen haasteita sisältävä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan bruttokansantuotteen kasvu on vuonna 2025 noin 1,3 prosenttia ja vuonna 2026 1,5 prosenttia. Kasvua tukevat inflaation hidastuminen ja korkojen lasku. Investoinnit kasvavat etenkin energiasiirtymän ja puolustushankintojen myötä. Työllisyyden arvioidaan kasvavan vasta 2026-2027. Talouden kasvuun vaikuttaa kuitenkin suuresti Yhdysvaltojen kauppapolitiikka sekä Ukrainan sota. Julkisen talouden osalta alijäämän arvioidaan hieman pienentyvän suhteessa bruttokansantuotteeseen. Velkasuhde on kuitenkin edelleen korkea ja sen arvioidaan jatkossakin kasvavan.

Talousarviokehys

Kaupungin tuloslaskelma

(1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-% 25->26	TS 2027	TS 2028	TS 2029
TOIMINTAKATE	-169 423	-193 232	-199 611	3,3 %	-201 066	-203 889	-208 248
VEROTULOT	177 098	179 710	187 802	4,5 %	193 749	201 064	207 204
VALTIONOSUUEDET	13 726	19 176	23 522	22,7 %	23 248	23 000	22 000
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	13 903	4 860	4 060	-16,5 %	3 180	2 600	2 020
Korkotuotot	9 879	8 204	8 800	7,3 %	8 800	8 800	8 800
Muut rahoitustuotot	14 509	7 918	7 060	-10,8 %	7 080	7 100	7 120
Korkokulut	-4 795	-6 198	-6 800	9,7 %	-7 700	-8 300	-8 900
Muut rahoituskulut	-5 691	-5 064	-5 000	-1,3 %	-5 000	-5 000	-5 000
VUOSIKATE	35 305	10 514	15 773	50,0 %	19 111	22 775	22 976
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-24 544	-15 298	-18 440	20,5 %	-20 747	-23 057	-21 839
TILIKAUDEN TULOS	10 761	-4 784	-2 667	-44,3 %	-1 636	-282	1 137
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	313	310	877	182,8 %	877	877	877
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	11 074	-4 474	-1 790	-60,0 %	-759	595	2 014

Käyttötalouden määrärahat

Toimintakate (1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-% 25->26	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Tarkastuslautakunta	-211	-195	-201	3,0 %	-205	-210	-215
Keskusvaalilautakunta	-122	-201	-13	-93,5 %	-52	-16	-216
Kaupunginhallitus: Konsernihallinto	-11 179	-13 611	-15 492	13,8 %	-15 097	-14 961	-15 091
Tilajaosto	13 557	10 905	10 882	-0,2 %	12 221	12 151	11 880
Hyvinvointilautakunta	-21 350	-21 338	-21 793	2,1 %	-22 028	-22 270	-22 521

Sivistyslautakunta	-139 798	-144 531	-147 372	2,0 %	-149 622	-151 781	-154 731
Elinvoimalautakunta	-7 069	-18 824	-19 572	4,0 %	-20 088	-20 503	-20 924
Tekninen lautakunta	-2 097	-4 017	-4 488	11,7 %	-4 529	-4 528	-4 552
Ympäristölautakunta	-1 154	-1 420	-1 560	9,9 %	-1 665	-1 770	-1 878
TOIMINTAKATE	-169 423	-193 232	-199 611	3,3 %	-201 066	-203 889	-208 248

Edellä taulukossa esitetyt erät ovat olleet talousarviossa valtuuston päättämiä sitovia määrärahoja. Tilapalvelukeskuksen taseyksikkö loppui 31.12.2024 hallintosääntömuutoksen yhteydessä. Talousarvioon 2026 sitovuustasoksi tilajaoston osalta esitetään toimintakate-erää, kuten muillakin toimielimillä.

Toimielimet voivat määräraha-kehityksen sisällä tehdä toiminnan osalta muutoksia, mutta lisämenojen osalta täytyy ne kattaa jostain muualta kehityksen sisältä joko säästöinä tai lisätuloina.

Investointimäärärahat

Nettoinvestoinnit (1000 euroa)	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	TS 2031	TS 2032	TS 2033	TS 2034	TS 2035	Yht
Kaupunginhallitus: Konsernihallinto	500	600	500	500	400	400	400	400	400	400	400	4 900
Kaupunginhallitus; Tilapalvelut	51 440	20 500	7 700	5 800	29 300	28 600	14 500	4 500	4 500	4 500	4 500	175 840
Sivistyslautakunta	4 635	935	210	175	175	425	275	175	175	175	175	7 530
Hyvinvointilautakunta	1 485	1 770	4 290	9 440	7 690	790	1 390	690	690	690	790	29 715
Elinvoimalautakunta	157	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	157
Tekninen lautakunta	10 960	15 030	13 090	13 000	15 460	15 520	14 440	13 420	14 290	14 400	13 000	152 610
Kaupunki yhteensä	69 177	38 835	25 790	28 915	53 025	45 735	31 005	19 185	20 055	20 165	18 865	370 752

Investointimäärärahoissa on investointiohjelman aikana varauduttu suurimpina yksittäisinä hankkeina uimahallin ja Ounasvaaran lukion rakentamisiin. Lisäksi vuonna 2026 jatkuu kaupungintalon ja Nivavaaran ala-asteen peruskorjaus.

Rahoitusosan määrärahat

Rahoituslaskelma (1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	35 305	10 514	15 773	19 111	22 775	22 976
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-5 083	-2 500	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Toiminnan rahavirta yht.	30 222	8 014	13 773	17 111	20 775	20 976
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-63 137	-70 052	-39 335	-26 290	-29 601	-53 525
Rahoitusosuudet investointeihin	1 325	835	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 583	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Investointien rahavirta yht.	-56 229	-66 717	-36 835	-23 790	-27 101	-51 025

Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-26 007	-58 703	-23 062	-6 679	-6 326	-30 049
Rahoituksen rahavirta						
Antolainasaamisten lisäykset	-9 030	-18 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Antolainasaamisten vähennykset	2 439	2 450	4 500	4 500	4 500	4 500
Antolainauksen muutokset	-6 591	-15 550	-500	-500	-500	-500
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	86 500	79 200	66 600	35 000	51 000	96 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-18 200	-21 367	-43 300	-27 300	-44 100	-65 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	672	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	68 972	57 833	23 300	7 700	6 900	31 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	9 249	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	45 623	-16 420	-262	521	74	451

Rahoitusosassa arvioidaan kehysten perusteella pitkäaikaisen lainannoston tarpeeksi 66,6 milj. euroa vuonna 2026.

Kaupunkistrategiaa toteuttavat toimenpiteet vuoden 2026 talousarviossa

Kaupunginvaltuusto päätti aloittaa kaupunkistrategian valmistelun 31.3.2025 § 22. Uusi kaupunkistrategia tulee kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsittelyyn syksyn 2025/kevään 2026 aikana.

Vuoden 2026 talousarvion kaupunkistrategiaa edistävät toimenpiteet suunnitellaan voimassa olevan strategian mukaisina.

Toimenpiteet esitetään lautakunnittain, ja niiden tarkoituksena on konkreettisesti toteuttaa kaupunkistrategian tavoitteita. Toimenpiteille on määriteltävä lähtötaso, tavoitetaso sekä vastuulautakunta, jotta toimenpiteiden edistymistä voidaan arvioida osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä.

Toimenpiteiden on lähtökohtaisesti oltava talousarviovuoden aikana toteutettavia. Toimenpiteiden laadinnassa on huomioitava kaupunkistrategian lisäksi olemassa olevat ohjelmat.

Lautakunnat voivat tarvittaessa laatia toiminnalleen tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet käyttösuunnitelmien laadinnan yhteydessä, mutta vain talousarviokirjassa esitetyt toimenpiteet raportoidaan kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle talousarviovuoden kuluessa.

Henkilöstösuunnitelmat

Talousarvion yhteydessä käsitellään toimielimittäin henkilöstösuunnitelmat. Henkilöstösuunnitelman mukaisen vakanssimäärän tulee vastata talousarvioon budjetoituja henkilöstömäärärahoja.

Avoimeksi tulevien vakanssien osalta tulee pohtia mahdollisuuksia tehtävien uudelleenjärjestelyihin sekä kaupungin tulevaisuudessa tarvitsemaan osaamiseen. Myös uudistuvien tietojärjestelmien mahdollisuudet tehtäväkokonaisuuksien hoidossa on huomioitava. Kaupungin palveluksesta eläköityy lähivuosina huomattava määrä työntekijöitä. Eläköityvien työntekijöiden osalta on hyvä huomioida uuden työntekijän perehdyttämisen

tarpeet, ja tarvittaessa huomioida talousarvion laadinnan yhteydessä tarvittavat määrärahat kahden henkilön samanaikaiseen työpanokseen etenkin niissä tehtävissä, joissa samanlaista tehtävää ei tee kukaan toinen työntekijä kaupunkiorganisaatiossa.

Kehyksessä on huomioitu esitetyt uudet vakanssitarpeet, jotka pohjautuvat pääasiassa lakisääteisten tehtävien hoitoon tai vakanssien tarvitsemat määrärahat saadaan katettua joko lisätuloja hankkimalla tai säästämällä ostopalveluista. Lisäksi on huomioitu työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset.

Talousarviossa esitettävät keskeiset muutokset ja tunnusluvut

Toimielinten talousarvioesityksissä on esitettävä toiminnassa tapahtuvat keskeiset tiedossa olevat muutokset talousarviovuoden aikana. Muutokset voivat johtua toimintaympäristön muutoksista, eli esimerkiksi lakimuutoksista. Tunnusluvuissa esitetään toiminnan volyymiä kuvaavia tunnuslukuja. Tunnusluvut eivät ole tavoitteita, vaan ne kuvaavat arvioitua toiminnan laajuutta, joihin talousarvio ja henkilöstösuunnitelma perustuvat. Tunnuslukuja ei arvioida taloussuunnitelmavuosille, vaan ainoastaan talousarviovuodelle 2026.

Konserni

Tärkeimmät konserniyhteisöt on ohjeistettu jo ennen kesää valmistelemaan talousarvioon tekstit ja tunnusluvut syyskuun aikana. Konserniyhteisöille asetetaan talousarviossa sitovat euromääräiset tulostavoitteet sekä kaupunkistrategiaa edistävä toimenpide vuodelle 2026.

Asetettaessa yhteisöille euromääräisiä tulostavoitteita huomioidaan kaupungin tulostavoitteen lisäksi yhteisön investointitarpeet sekä asiakkailta perittävien maksujen taso. Muutoin eri konserniyhteisöiden talousarvioista päättävät kunkin yhtiön hallitus tai yhtymä-/yhtiökokous huomioiden kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat euromääräiset tulostavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet.

Talousarvion laadinnan aikataulu vuonna 2025

11.8.2025	Kaupunginhallituksen kehyspäättös
30.9.2025 mennessä	Lautakuntien talousarvioesitykset sekä konserniyhteisöiden tekstit ja tunnusluvut
6.10.2025	Kaupunginjohtajan talousarvioesitys ja kaupunginvaltuuston iltakoulu
7.10.2025	Kaupunginhallituksen iltakoulu, talousarvion esittely
6.10.2025 alkavalla viikolla	Yhteistyötoimikunnassa talousarvion käsittely
28.10.2025	Kaupunginhallituksen esitys valtuustolle veroprosenteista ja talousarviosta vuodelle 2026
10.11.2025	Kaupunginvaltuuston päätös veroprosenteista ja talousarviosta vuodelle 2026
12/2025	Toimielinten käyttösuunnitelmat ja investointien työohjelmat, joissa huomioidaan valtuuston tekemät määrärahamuutokset

Lisäksi varataan luottamushenkilöille mahdollisuus jättää kysymyksiä sekä muutosesityksiä talousarvioesityksestä ja niihin viranhaltijoille vastausaikaa. Ryhmien käyttöön lasketaan muutosesityksiin eurovaikutukset kaupunginhallituksen ja -valtuuston kokoukseen mennessä.